

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. LV. Romana canonum. An pro canonibus competat via executiva contra tertium possessorem rei emphyteuticæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

allegabilis non est hæc læsio juxta dictam regulam *text. in l. 2. de rescind. vendit.* quia de natura emphyteusis est, ut quid modicum pro sola recognitione domini non habita ratione fructuum præstetur, ita e converso ne contrahentes ad imparia judicentur. Verum hæc difficultas non videbatur considerabilis, quoniam eadem ratione intrat læsio ex parte domini, vel quia dicatur beneficium, quod alteri impenditur, vel ob onus fidelitatis & servitii; Ita ad instar in emphyteusi, ob onus meliorandi ac reducendi rem de malo & inculto statu ad bonum & fertilem, in quo propriè emphyteusis, juxta frequentiore ac regularem naturam consistere dicitur, sumpto etiam argumento ab ipsius vocabuli etymologia vel significatione, & quia concedere rem pro modica recognitione, est propriè facere actum concessionis connaturalis; Non sic est in casu converso, quoniam ita esset imponere legem verbis & non rebus, atque improprando contractus emphyteutici naturam & proprietatem, sub istius vocabuli pallio operire ac licitam reddere enormem vel enormissimam læsionem, ideoque non vocabulum seu denominatio, sed potius substantia seu effectus attendi debet, ut in proposito concessionis emphyteuticæ sub facultate affrancandi canonem pro certa summa ab initio constituta, ut 8 judicetur magis emptionis & venditionis quam emphyteusis habetur apud *Franch. dec. 392. num. 2. & seqq. & Merlin. decif. 210. num. 7.* cum aliis in proposito regulandi jure emptionis & venditionis illum contractum, quem permutacionis partes facere profitebantur, habetur in *Ferrarien. gabelle contractuum sub tit. de regalibus ad materiam vectigalium disc. 49.* cum similibus.

Majorem difficultatem mihi, reflectendo ad veritatem, faciebat consideratio, ab eventu seu frequenti experientia nimium comprobata, quod hujusmodi concessionis terreni, aliàs segetibus vel pascuis de sui natura destinati, ad effectum plantandi vineas solent esse damnosæ propter periculum, quod ipsum terrenum concedenti remaneat inutile, dum ob hujusmodi rei status immutationem, quatenus vineæ cultura deferatur, atque ut dici solet, efficiatur sodum, ad neutrum usum ille locus deservit. Verum licet ista sit circumstantia satis considerabilis, non tamen tollere videtur motivum læsionis in totum, sed solum illud moderatur, ut scilicet de hoc periculo seu eventu ratio habenda sit, ad quantum iste incertus eventus æstimari valeat peritorum judicio, nã etiam in hujusmodi incertis & eventualibus datur hæc æstimatio juxta opinionem, in qua residet Rota admittendi istos terminos textus in *l. 2. Cod. de rescind. vendit.* etiam in transactionibus, ut *sub tit. de emptione, & venditione* pluries, ubi de materia læsionis ac evictionis respectivè. Sive ubi concessionarius benè allecurat concedentem, ita ut etiam in casu desertionis vineæ ipse tutus reddatur de canone, seu alias prudentis judicis arbitrio. Sempertamen referendo dicto principio, quod præstatio non sit adeo excessiva, nam aliàs est corruptum, petere contractum emphyteuticum, in quo regulariter responsio debet imponi quid minus, quam fructus naturalis, undè propterea de facto videmus, quod ipsa bona stabilia æstimantur in fructu ad rationem quinque vel respectivè quatuor pro centenario, hujusmodi verò canones æstimantur ad rationem trium circiter &c.

Et sic magna differentia est inter primum & secundum casus supra exemplificatos, ac istum tertium, ideoque auctoritates & decisiones illos percutientes, & quæ pariter in isto consarcinabantur, ab eo dicebam

extraneos, malèque applicatos, quamvis in suis casibus essent veræ.

Quia verò in hac specie læsionis practicari non potest præcisa dispositio dictorum jurium in *d. l. 2. de rescind. vend. & cap. 2. & 3. de empt. & vend.* circa alternativam ibi præscriptam, quia stantibus melioramentis & expensis super immutatione rei de uno statu in alterum, tale remedium in ejus forma præcisa est impracticabile, idcirco intrat judicis officium pro reductione canonis, ita redigendo contractum ad justitiam & æqualitatem per quamdam speciem secundum casus supra exemplificatos, & tanquam ad instar, licet reverà sit diversus, ut in specie advertunt *Caldas. in l. siccuratorem habens verb. implorare num. 7. Barbof. in cap. cum dilecti de empt. & vendit. num. 17.* in fine, atque ita practicum fuit apud *Theaur. dicta decif. 120* adhuc tamen casus disputatio sequuta non est, ideoque nullum desuper potuit efformari judicium.

ROMANA CANONUM

PRO

FRANCISCO PAVONIO

CUM

PRINCIPE PRÆNESTINO

Causa disputatus coram A. C.

An pro canonibus competat via executiva contra tertium possessorem rei emphyteuticæ.

SUMMARIVM.

- 1 **F**actis series.
- 2 Pro canonibus non competit via executiva.
- 3 A. C. procedit executivè in omnibus casibus, in quibus alia Tribunalia ita procedere possunt.
- 4 De Statuto Urbis concedente viam executivam pro canonibus.
- 5 In Regnis utriusque Sicilia pro censibus proceditur executivè & contra tertium, quod declaratur.
- 6 An pro canonibus competat hypotheca legalis.

DISC. LV.

DEVENTA judiciali auctoritate in Pavonium qualificatum Curialem tanquam possessoris creditorem vinea emphyteutica de directo dominio Principis Prænestini, hic pro canonibus decurtis, tam pro tempore, quo idem Pavonius possederat, quam in majori quantitate debitus per ejus auctorem, cum pulsare cepit ad solutionem coram A. C. cum processu executivo ex Statuto Urbis 88. disponente causas canonum, pensionum, ac similibus annuarum præstationum, summarie tractandas esse abque figura

figura iudicii, undè praxis introduxit viam executivam; Circumscripto enim Statuto agnoscebant scribentes pro auctore de jure communi hanc viam non competere, ut in specialibus terminis canonum *Fulg. tit. de solut. canon. quest. 16.* & in terminis census *Cenc. de cens. quest. 95. numer. 21.* ac generaliter, ut via executiva non intret, nisi in casibus in jure expressis *Zacch. de oblig. Cam. quest. 5. num. 43. cum seqq.*

Replicabam pro reo convento, inceptam esse actionem, quoniam quidquid sit, An Statutum utpotè respiciens ordinatioria, locum habeat solum in foro Capitulino, non autem in aliis Tribunalibus, cum in proposito id suffragari non posset ex facultatibus A. C. procedendi executivè in omnibus illis casibus, in quibus in aliquo Urbis Tribunali potest ita procedi, *3 ut per adduct. Bur. d. c. 462. Luciana dotis 19. Ianuarii 1629. coram Virili Bonon. fideicommissi de Rubis 11. Martii 1648. Dunozeo s. non obstat, inter suas dec. 795. in quibus declaratur id locum habere, quoties in altero Urbis Tribunali potest ita procedi, secus si in partibus ex aliqua lege municipali.*

Attamen statutaria dispositio recipienda erat respectu ipsius emphyteutæ, seu conductoris non valentis ejus auctori questionem refricare, ac etiam in personali actione ad hujusmodi debitum obligati, secus autem respectu tertii possessoris, præsertim respectu canonum decursum pro tempore quo non fuit possessor, nam etiam ubi statutum, seu lex municipalis expressè statueret contra tertium agi posse executivè, ut est in utriusque Siciliae Regnis pro fructibus census *ex prag. 1. de censib. de qua Rovii. ibidem & Lagana. in adduct. Civit. obser. 104. Rotam Melviana census 14. Februarii & 1. Julii 1648. Ghislerio, quarum secunda est 246. par. 10. rec.* Adhuc tamen illud intelligendum esse pro solo tempore, quo possedit, non autem pro antecedenti, quia esset nimia exorbitantia, advenit *Rovii. ibid. nu. 21.* Licet in Regno Siciliae citra reverè dicta pragmatica contra tertium generaliter non sit in usu, & testatur incertus auctor in add. *ad Ant. de Iudice Roberto in trall. de liquid. instrum. post Frecc. in fine. & Lagana. in add. ad Rovii. ubi supra lit. B. atque ego frequenter practicavi, dum adolescens incumbere praxi Sac. Consilii, & Magnæ Curia Vicariæ, quia sæpè obtinui provisiones prohibentes processum executivum in actione personali contra tertium, cum quo solum practicatur remedium assistentiæ, quam in proposito neque dicebam exercibilem, dum magis communis opinio videtur pro canonibus decursis non competere hypothecam legalem, ita ut cessante expressa conventionali, competat solum actio personalis non exercibilis contra tertium *ex deduct. per Merlin. lib. 1. contr. 36. per tot. Fulgin. de contract. emphyt. q. 31. num. 4. & per tot. Ganaver. dec. 4.* Verum ut pluries practicavi in Tribunali A. C. & in signatura justitiæ Curia praxis est, ut pro canonibus ab ipso tertio possessori pro tempore suæ possessionis debitis, etiam contra istum executivè procedatur; Incertum autem est quid sequutum sit, forsan concorde temperamentum causam terminavit, dum de ea amplius actum non auidi.*

* * *

* *

*

R O M A N A
DEVOLUTIONIS DOMUS
IN SILICE
P R O
HOSPITALI SANCTÆ MARIÆ
DE CARAVAGGIO
C U M
MONASTERIO SANCTÆ LUCIÆ
IN SILICE URBIS.

Casus decisus per Rotam pro Monasterio.

De identitate rei emphyteuticæ, ejusque confinium in casu devolutionis, & an emphyteuta confundente confines & commiscente alia bona jus competat domino vindicandi totum.

S U M M A R I U M

- 1 **C**asus controversia.
- 2 **C** De confusione confinium facta per emphyteutam.
- 3 **Q**uibus probationibus, vel investitura circa confines sit deferendum.
- 4 **D**eclaratur conclusio de qua nu. 2. ut emphyteuta confundente dominus agat ad totum.

D I S C. LVI.

ROST diuturnam litem super controversa domo habitam inter dictum Monasterium tanquam dominum directum, & Hospitale tanquam hæredem ultimi de linea stipulatoris super puncto, An emphyteusis esset restricta ad hæredes sanguinis, vel potius ad quoscumque extraneos transitoria, & in qua Monasterium pro devolutione obtinuit tres conformes Rotales præviis decisionibus emanatis *sub diebus 4. Decembris 1651. & 21. Junii 1652. Bichio, 20. Junii 1653. coram Verospio & 15. Junii 1654. coram Melitto, expedita in vim trium conformium executoriali, ejus vigore Monasterium possessionem obtinuit. Sed quia in eodem loco duæ ex eadem successione per Hospitale possidebantur domus contiguæ, sive esset una ita distincta, quod à duobus posset commodè habitari, ita ut duarum potius, quam unius figuram faceret, idcirco Hospitale præendere cœpit executionis excessum, & assumpta de super disputatione in eadem Rota *coram Albergato sub die 24. Maii 1655.* contra Hospitale prodit etiam resolutio, ex duobus potissimè fundamentis, Primum nempe, quod ejusdem Hospitalis auctor emphyteusis renovationem recepit pro utraque domo, tanquam unam constituyente, & sub illis finibus, in quibus utraque est constituta, unde propterea, quemadmodum à dictam renovationem recipiente, domini questio refricari non poterat, ita neque ab ejus hærede, ipsum in omnibus representante juxta terminos textus in *l. si quis conductio**